

עא:

עין מושפט
גר מצוה

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) ויניח והתקן (ב) לקמן
ע"ה: (ג) כ"ח כדמח' ויניח
מ"ש לעיל ט. בשם הערוך.
(ד) קידושין מח': (ה) ויניח
כנ"ל: (ו) ש"י ג"י כחוס'
מחוס' וי. ד"ה הערוך.
(ז) ויניח כחוס' משהר"ן פח:
ד"ה קטן. (ח) ויניח וי.
(ט) ויניח וי. (י) ויניח וי.
(יא) ויניח וי. (יב) ויניח וי.
(יג) ויניח וי. (יד) ויניח וי.
(טו) ויניח וי. (טז) ויניח וי.
(יז) ויניח וי. (יח) ויניח וי.
(יט) ויניח וי. (כ) ויניח וי.
(כא) ויניח וי. (כב) ויניח וי.
(כג) ויניח וי. (כד) ויניח וי.
(כה) ויניח וי. (כו) ויניח וי.
(כז) ויניח וי. (כח) ויניח וי.
(כט) ויניח וי. (ל) ויניח וי.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כגון ויניח
ש"חמ"ה המלוה אינו פורע
לך בשביל:

גליון הש"ס

נ"ב ע"י קרקע והפטר.
ע"י לקמן דף ק"ב ע"ה
תוס' ד"ה תחת: ויניח
ד"ה כגון ויניח: ויניח
לש"חמ"ה ע"ה. ע"י לקמן
דף ט ע"י תוס' ד"ה
לש"חמ"ה:

הגהות הגר"א

(א) ר"י ד"ה לזמן כדמי
ישראל יתבע מי. ג"כ ויניח
ש"חמ"ה כדמי דלזמן
אשר לא כדמי דלזמן
דון שאין דיני ע"ה המלוה
כלל מ"מ (ועמ"ש רבינו
י"ד ע"י ק"ה פ"ק כ"י
ה"א: [ב] תוס' פ"ה
ט"ו. ויניח ליה ישראל ט"ו.
ג"כ הר"ה ח"ק ע"י
ופ' ר"ה:

ע"כ למאן. מי הוא המלוה שאני מותר לעשות לו ערב: **אלו עובדין**. משום לא תשימון (שמות כג): **וכא כיון דנכרי כפר ערבא**. **אזיל**. אינו מוכר אלא את הערב: **הוא ניהו דשקיל רבית**. ערב זה הלוה מן הנכרי וזוהי והלוה לישראל: **לדון בדיני ישראל**. [א] יתבע מן הלוה מחלה וכשלא ימצא אלא

יגבה מן הערב והשחא אין הערב ליה ממחילה הלכך כי פורע לנכרי ההיא שעתא הוא דלחופיה לחבריה ומלא דמוחף ליה שקיל מיניה: **אסור**. דהוא ניהו דקא מוחף ליה ברבית: **ואם העמידו אלל נכרי**. אע"פ שישראל נותן לחבירו במלות הנכרי. מוסר דשלומו הוא: **ואם העמידו אלל ישראל**. אסור. ואף פי שקיבלם זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלחו של אדם כמותו: **בשלמא סיפא**. דקמי אס העמידו אלל ישראל אסור דמשמע נכרי זה חשבו שלחו של ישראל חומרא דרענן הוא למיכר. דהא דק"ל דשלומו של אדם כמותו בשולח ישראל ושליח ישראל נאמר דמחרומה גמרינן בפרק שני דקדושין (דף מח':) אחס גס אחסו לרבית שלוחמס מה אחס בני ברית אף שלוחמס בני ברית: **אלא רישא**. דקמי אס העמידו אלל נכרי מותר: **כיון דאין פורע שליחות לנכרי**. וישראל מישראל קיבלם הוא ניהו דשקיל רבית: **דאמר לו נכרי**. לישראל ראשון: **הניחם על גבי קרקע** ופטר. וכן עשה ומחם נטלם וישראל שני: **כגון שנשא ונתן הנכרי ביד** וקבלם מן הראשון ונתנם לשני: **אדעתא דידיה דישאל**. שהרי הוא הביאו אללו והיו נכרי שלוחו ונחמיר מדרבנן למיכר דמחמרינן כפיפא: **שליחם דכל הסורה כולה**. שיהא שלוחם כמותו: **מפרומה גמרינן** לה. דקדושין: **אלל אן לדידו**. כגון רישא דנכריהא היו שליח וסיפא לחומרא דלחמין: **אן לדידו נמי**. מה אחס בני ברית ואחס היינו שולחים לא נאמרה שליחות אלל בשולח ישראל ושליח ישראל. מאן דגריס הכא אף שלוחם בני ברית משתבש: **וזיה מדרבנן אים ליה**. שיהא ישראל וזה לזרן נכרי הלכך ההוא ישראל וזה ליה מדרבנן כהנאה זו מישראל ששני: **קטן ליה שליחות** דכי תבש שליחות בגדול תבש דראוי לתרום שיהא הקדשו הקדש ודינורו חל דגבי הקדשות ונדרים איש כמיכר ויגבי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לזו וגו' (שמות כה):

אית
אף על גב דלית ליה שליחות אית
ע"כ למאן. מי הוא המלוה שאני מותר לעשות לו ערב: **אלו עובדין**. משום לא תשימון (שמות כג): **וכא כיון דנכרי כפר ערבא**. **אזיל**. אינו מוכר אלא את הערב: **הוא ניהו דשקיל רבית**. ערב זה הלוה מן הנכרי וזוהי והלוה לישראל: **לדון בדיני ישראל**. [א] יתבע מן הלוה מחלה וכשלא ימצא אלא יגבה מן הערב והשחא אין הערב ליה ממחילה הלכך כי פורע לנכרי ההיא שעתא הוא דלחופיה לחבריה ומלא דמוחף ליה שקיל מיניה: **אסור**. דהוא ניהו דקא מוחף ליה ברבית: **ואם העמידו אלל נכרי**. אע"פ שישראל נותן לחבירו במלות הנכרי. מוסר דשלומו הוא: **ואם העמידו אלל ישראל**. אסור. ואף פי שקיבלם זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלחו של אדם כמותו: **בשלמא סיפא**. דקמי אס העמידו אלל ישראל אסור דמשמע נכרי זה חשבו שלחו של ישראל חומרא דרענן הוא למיכר. דהא דק"ל דשלומו של אדם כמותו בשולח ישראל ושליח ישראל נאמר דמחרומה גמרינן בפרק שני דקדושין (דף מח':) אחס גס אחסו לרבית שלוחמס מה אחס בני ברית אף שלוחמס בני ברית: **אלא רישא**. דקמי אס העמידו אלל נכרי מותר: **כיון דאין פורע שליחות לנכרי**. וישראל מישראל קיבלם הוא ניהו דשקיל רבית: **דאמר לו נכרי**. לישראל ראשון: **הניחם על גבי קרקע** ופטר. וכן עשה ומחם נטלם וישראל שני: **כגון שנשא ונתן הנכרי ביד** וקבלם מן הראשון ונתנם לשני: **אדעתא דידיה דישאל**. שהרי הוא הביאו אללו והיו נכרי שלוחו ונחמיר מדרבנן למיכר דמחמרינן כפיפא: **שליחם דכל הסורה כולה**. שיהא שלוחם כמותו: **מפרומה גמרינן** לה. דקדושין: **אלל אן לדידו**. כגון רישא דנכריהא היו שליח וסיפא לחומרא דלחמין: **אן לדידו נמי**. מה אחס בני ברית ואחס היינו שולחים לא נאמרה שליחות אלל בשולח ישראל ושליח ישראל. מאן דגריס הכא אף שלוחם בני ברית משתבש: **וזיה מדרבנן אים ליה**. שיהא ישראל וזה לזרן נכרי הלכך ההוא ישראל וזה ליה מדרבנן כהנאה זו מישראל ששני: **קטן ליה שליחות** דכי תבש שליחות בגדול תבש דראוי לתרום שיהא הקדשו הקדש ודינורו חל דגבי הקדשות ונדרים איש כמיכר ויגבי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לזו וגו' (שמות כה):

אית
אף על גב דלית ליה שליחות אית
ע"כ למאן. מי הוא המלוה שאני מותר לעשות לו ערב: **אלו עובדין**. משום לא תשימון (שמות כג): **וכא כיון דנכרי כפר ערבא**. **אזיל**. אינו מוכר אלא את הערב: **הוא ניהו דשקיל רבית**. ערב זה הלוה מן הנכרי וזוהי והלוה לישראל: **לדון בדיני ישראל**. [א] יתבע מן הלוה מחלה וכשלא ימצא אלא יגבה מן הערב והשחא אין הערב ליה ממחילה הלכך כי פורע לנכרי ההיא שעתא הוא דלחופיה לחבריה ומלא דמוחף ליה שקיל מיניה: **אסור**. דהוא ניהו דקא מוחף ליה ברבית: **ואם העמידו אלל נכרי**. אע"פ שישראל נותן לחבירו במלות הנכרי. מוסר דשלומו הוא: **ואם העמידו אלל ישראל**. אסור. ואף פי שקיבלם זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלחו של אדם כמותו: **בשלמא סיפא**. דקמי אס העמידו אלל ישראל אסור דמשמע נכרי זה חשבו שלחו של ישראל חומרא דרענן הוא למיכר. דהא דק"ל דשלומו של אדם כמותו בשולח ישראל ושליח ישראל נאמר דמחרומה גמרינן בפרק שני דקדושין (דף מח':) אחס גס אחסו לרבית שלוחמס מה אחס בני ברית אף שלוחמס בני ברית: **אלא רישא**. דקמי אס העמידו אלל נכרי מותר: **כיון דאין פורע שליחות לנכרי**. וישראל מישראל קיבלם הוא ניהו דשקיל רבית: **דאמר לו נכרי**. לישראל ראשון: **הניחם על גבי קרקע** ופטר. וכן עשה ומחם נטלם וישראל שני: **כגון שנשא ונתן הנכרי ביד** וקבלם מן הראשון ונתנם לשני: **אדעתא דידיה דישאל**. שהרי הוא הביאו אללו והיו נכרי שלוחו ונחמיר מדרבנן למיכר דמחמרינן כפיפא: **שליחם דכל הסורה כולה**. שיהא שלוחם כמותו: **מפרומה גמרינן** לה. דקדושין: **אלל אן לדידו**. כגון רישא דנכריהא היו שליח וסיפא לחומרא דלחמין: **אן לדידו נמי**. מה אחס בני ברית ואחס היינו שולחים לא נאמרה שליחות אלל בשולח ישראל ושליח ישראל. מאן דגריס הכא אף שלוחם בני ברית משתבש: **וזיה מדרבנן אים ליה**. שיהא ישראל וזה לזרן נכרי הלכך ההוא ישראל וזה ליה מדרבנן כהנאה זו מישראל ששני: **קטן ליה שליחות** דכי תבש שליחות בגדול תבש דראוי לתרום שיהא הקדשו הקדש ודינורו חל דגבי הקדשות ונדרים איש כמיכר ויגבי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לזו וגו' (שמות כה):

שער

מבצאו ישראל אחר אפר לו תנע לי ואני אעלה דך בו. ואם תאמר מאי איריא ואני אעלה לך אפילו אמר אני אעלה לנכרי אסור דלא שרי אלא בהעמידו אלל נכרי כיון דמלוה מעותיו לחבירו כדי שפירע לנכרי רבית נשכילו לא היה המלוה חייב לנכרי רבית כיון דמשכר הלוואה נותן לנכרי הרבית ע"פ המלוה הרי הוא כמותן למלוה עצמו מדין ערב כמו מן מנה לפלוני ואקדש אי לך דמקדשת מדין ערב כפי"ק דקדושין (דף י.) וכן קשה כפיפא וי"ל דנקט לך משום העמידו לאשמועינן רישא דאפילו מקבל ישראל רבית שרי כיון שמקבלו נשכיל נכרי וכן כפיפא כשהעמידו אלל ישראל אסור אפילו מקבל הנכרי רבית: **בשלמא סיפא דחורבא**. תימנה אמאי לא היו רבית

גמור כשהעמידו אלל ישראל אפילו מקבל הנכרי רבית שהרי נעשה ישראל שני שלוחו של נכרי וי"ל דאפילו שוכל חובו מידו של נכרי וי"ל דאפילו שוכל לזכות לחבירו כמנא"ה הכא אין קבלתו מן הנכרי וזכה לישראל חבירו דנהי אס היה נכרי מתקרי מעותיו היה יכול לזכות לחבירו והשחא מיהא נשכרי אינו מפקינן אלל גא לזכות מעותיו למלוה על ידי זה הלוה אין לו כח לזכות שאס כן היה ישראל המקבל שלוחו של נכרי לזכות במעותיו של ישראל ואין שליחות לנכרי וי"ל להיות מותר ואשי העמידו אלל ישראל אי לא דלחומרא דאמרינן דיש שליחות לנכרי אלא רישא אמאי שרי בהעמידו אלל הנכרי כיון דאין שליחות לנכרי נמא דישאל שני לא וזה בקבלתו לנכרי ואינו חייב לנכרי כלום אלא לישראל וכשנותן רבית לנכרי הרי הוא נותן עבור ישראל המלוה ופוטרו נגד הנכרי והיו נותן לישראל עצמו ומנאי דאמר ליה הניחם ע"ג קרקע והפטר והלוה יטלם מעל גבי קרקע נצויי הנכרי להחמיש לו קרן ורבית ואפילו שלא הפקיר ישראל המעות כשנתנם ע"ג קרקע והיו עדיין שלו כשנטלם ישראל שני מכל מקום כשפורע לנכרי רבית אינו נשכיל ישראל ראשון שהרי כבר פטרו הנכרי אלל כשלא הניחם ע"ג קרקע אלא אמר מן לפלוני ישראל והפטר ואני אמנה עמו שיתן לי קרן ורבית היה אסור אע"פ שעתה נמי אינו פורע לו רבית לפטור את הראשון שהרי כבר פטרו הנכרי מכל מקום כיון שקבל המעות מיד ישראל הראשון שהיה עד עתה המעות בחאירתו ונראה כמותן לו רבית אע"פ שאינו מתנה עמו אלא הנכרי:

בגון שנשא ונתן ביד. ואמר רבנו תם דהשחא חו לא אמרינן סיפא לחומרא דהיה אמרינן מעיקרא אלל מיירי נמי כגון שנטל ונתן ביד שקיבל ישראל המעות מן הנכרי ונתנם לחבירו וקמ"ל דלא אמרינן אדעתא דנכרי גמיר ומקמי ליה וי"ל איכא בשלמא כס"פ ארבעה אחין (יבמות דף לז.) דלא קאי גבי בשלמא כולוה משכחם לא דשוו שליח ומחוס' פ"ה ור"ת משמע דלעולם סיפא לחומרא דחוב בירושלמי ישראל שנתנה נכרי אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברבית ונכרי ישראל אפוטרופוס או סנטר אסור ללוות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמופקדין ביד ישראל שמופקדין ביד נכרי מותר ללוות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא בחאירות ישראל אסור בחאירות נכרי מותר ובהשואה אחת כתב רבנו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוה משכנתו על ידי נכרי או על ידי עבדו והמלוה יקבל משכנתו מיד נכרי ויתן המעות לנכרי או אפי' לישראל אף שיאמר המלוה אני (א) מלוה על נשכיל הנכרי ולא יכא סומך המלוה כלל על הלוה כ"א על המשכנות והלוה הוא מסולק מן המשכון שהרי אס אנד אין לו דין ודברים עם המלוה שהרי לא קבלו אלל מיד נכרי [ב] ומותר לישראל להיות ערב בשכיל נכרי דישאל המלוה לא בחר ערבא אזיל אלא בחר ליה אזיל וחי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרבית דהשחא הוא דמוחף לנכרי:

תורה אור השלם

1. כן תירסו גם אהם
תירומה יי' ככל
מעשרותיכם אשר תקחו
מאת בני ישראל ונתתם
ממנו את תרומת יי'
לאהרן הכהן:
במדבר יח כח

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones